

Fréttabréf

2009

4. tbl. 3. árg.

19. desember

Fundir með
almannavarnanefnd
um

Inflúensuviðbúnaður
H1N1

Bólusetningarátak

Tillögur um stefnu
stjórnvalda í
almannavarna- og
öryggismálum.

Notkun
landupplýsinga við
gerð
viðbragðsáætlaða
stjórn
neyðaraðgerða.

Mótvægisáðgerðir
vegna stóráfalla.

Fundur AVD og
Landspítala þann 9.
Desember

Fræðslufundir með
áhöfn heilbrigðis-
starfsmanna í SST.

Vísindamannaráð
almannavarna

Forseti Íslands í
heimsókn í SST

Ráðstefna um
náttúruöflin og
björgunarmenn.

Námskeið á vegum
Evrópusambandsins

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN ALMANNAVARNAEILD

Fundir um almannavarnir og áhættuskoðun

Nú á haustmánuðum hafa starfsmenn almannavarnadeildarinnar heimsótt almannavarnanefndir, sveitarstjórnarmenn og viðbragðsaðila um landið og fundað með þeim. Á þessum fundum hefur verið farið yfir skipulag og verkefni almannavarna í ljósi nýrra laga nr. 82/2008. Samkvæmt lögunum er það hlutverk ríkislögreglustjóra að samhæfa störf viðbragðsaðila og starfa með öllum þeim sem koma að almannavörnum, þar með talið almannavarnanefndum, sem samkvæmt 10. og 16. grein laganna eiga að gera hættumat og viðbragðsáætlanir í sínum umdæmum. Almannavarnadeildin hefur verið að vinna að verkefni um áhættuskoðun í samstarfi við lögregluumdæmin þar sem metin er áhætta út frá náttúruvá, umhverfi og heilsu, helstu innviðum og samfélagsöryggi.

Mynd frá fundi AVD á Helli með almannavarnanefnd Rangárvallasýslu og Vestur-Skaftafellssýslu. (Mynd Rögnvaldur Ólafsson)

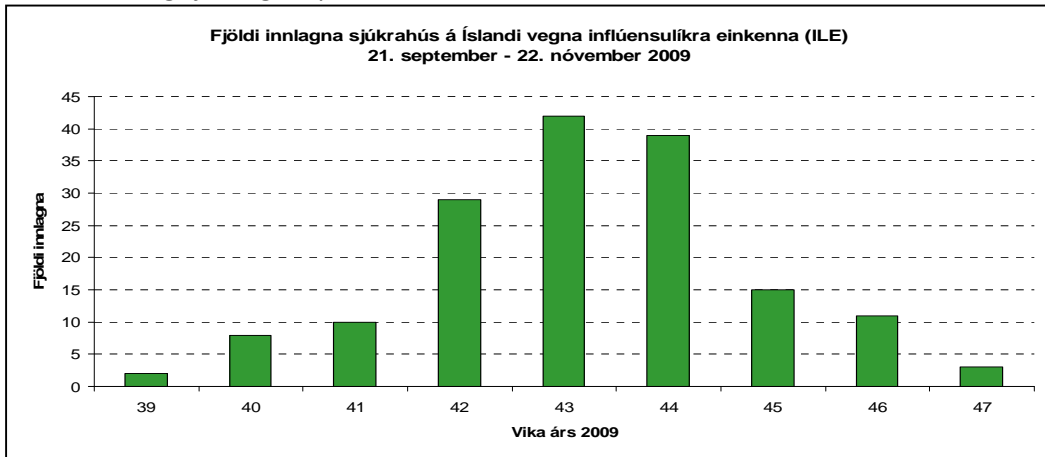
Almannavarnanefndirnar eiga að kanna áfallapól í umdæmum sínum í samstarfi við sveitarfélög og stofnanir þeirra og jafnframt að gera ráðstafanir hvað varðar forgangsröðun almannavarnaverkefna í framtíðinni eins og viðbragðsáætlanir, mótvægisáðgerðir, hættumat eða áhættugreiningu. Áhættuskoðunarverkefnið er grunnur að þeirri vinnu.

Talsverðar umræður urðu á fundunum og voru aðgerðamálin þar ofarlega á blaði, bæði aðgerðastjórn og vettvangsstjórn í héraði.

Inflúensuviðbúnaður H1N1

Inflúensufaraldur magnaðist hratt í byrjun október og fjölgaði sjúklingum verulega sem þurftu á innlögn að halda. Faraldurinn náði hámarki sínu í viku 43 og í þeirri viku voru rúmlega 40 manns á sjúkrahúsi vegna inflúensunnar (sjá mynd). Þann 19. október var fyrsta dauðsfallið vegna inflúensunnar en þá lést 19 ára stúlka og 25. nóvember varð annað dauðsfall þegar 81 árs gamall maður lést. Bæði voru með alvarlega undirliggjandi sjúkdóma. Vegna ástandsins var Landspítali færður á virkjunarstig og þann 27. október voru tvær nýjar lungnavélar keyptar til spítalans. Símaþjónusta 1770 var aukin og í viku 43 og 44 sátu fjórir hjúkrunarfræðingar fyrir svörum í stað eins. Samhæfingarstöðin var nýtt til símsvörunar og þar voru tveir hjúkrunarfræðingar við símaþjónustu.

Símabjónusta hjálparsíma Rauða krossins, 1717, var einnig aukin og fengu sjálfboðaliðar RKÍ fræðslu í almennri ráðgjöf vegna influensu. Samráð almanna- og öryggismálaráðs og sóttvarnalæknis var aukið og voru haldnir vikulegir samráðsfundir og í framhaldi þeirra funda voru símafundir með sóttvarnalæknum umdæma og svæða og lögreglustjórum. Símafundum var stýrt frá Samhæfingarstöðinni í Reykjavík. Þátttaka lækna og lögreglustjóra á símafundum var góð og þeirra upplýsingar um ástandið á landsbyggðinni mynduðu góðan grunn til frekari ákvarðanatöku. Vikulegar stöðuskýrslur voru gerðar frá viku 44 og sendar til viðbragðsaðila og jafnframt vistaðar á vefsíðu almanna- og öryggismálaráðs og á www.influenta.is. Fyrstu skammtar af bóluefni bárust um miðjan október og var strax hafist handa við að bólusetja heilbrigðisstarfsfólk og sjúklingahópa.

Heimild: Guðrún Sigmundsdóttir yfirlæknir, embætti sóttvarnalæknis 2009

Bólusetningarátak vegna influensufaraldurs H1N1.

Fyrsti markópur til bólusetningar voru heilbrigðisstarfsmenn og hófst bólusetning þessa hóps í viku 42 eða 15. október. Þann 17. október voru næstu aðilar kallaðir inn á Landspítala til bólusetningar. Í þessum hópi voru lögreglumenn, slökkviliðsmenn, áhafnir Landhelgisgæslu, neyðarverðir 112, tollverðir, fangaverðir og hluti af félögum í björgunarsveitum á höfuðborgarsvæðinu. Í vikunni þar á eftir var lokið við að bólusetja öryggishópa um allt land og bólusetning sjúklinga með undirliggjandi sjúkdóma gat hafist. Samhliða því verkefni var unnið við að kortleggja umfang nauðsynlegrar starfsemi og að því búnu var lykilstarfsmönnum nauðsynlegra stofnana og fyrirtækja boðið til bólusetningar. Sömu fyrirtæki og stofnanir voru jafnframt hvött til þess að virkja áætlanir vegna órófins reksturs. Dagana 17. 18. og 19. nóvember hófst bólusetning þessa hóps innan höfuðborgarsvæðisins á heilsugæslustöðinni í Árbæ og áfram var haldið 25. og 26. nóvember á Landspítalanum í Fossvogi. Í sömu vikum var forgangshópum á landsbyggðinni boðið til bólusetningar. Almenn bólusetning hófst þann 23. nóvember en aðeins var hægt að bólusetja í nokkra daga vegna hnökra á afhendingu bóluefnis erlendis frá. Endurskipuleggja þurfi áætlanir og það var ekki fyrr en 15. desember sem hægt var að hefja bólusetningar almennings á nýjan leik.

Frá bólusetningu á Suðurnesjum 17. desember s.l. (mynd: Íris Marelsdóttir)

Tillögur um stefnu stjórnvalda í almanna- og öryggismálum.

Nýverið var skipaður stýrihópur sem mun skila tillögum um stefnu stjórnvalda í almanna- og öryggismálum. Þetta er í samræmi við lög um almanna- og öryggismál og reglugerð um starfshætti almanna- og öryggismálaráðs. Á fyrsta fundi almanna- og öryggismálaráðs þann 10. júní s.l. var dómsmálaráðherra falið að undirbúa drög að stefnu stjórnvalda í almanna- og öryggismálum til þriggja ára. Í stýrihópnum eru Margrét S. Björnsdóttir, Valur Ingimundarson, Halla Gunnarsdóttir og Þórunn J. Hafstein. Deildarstjóri almanna- og öryggismálaráðs, Víðir Reynisson, starfar með stýrihópnum. Tillögurnar hópsins eiga að vera tilbúnar í júní 2010.

Samráðshópur um notkun landupplýsinga við gerð viðbragðsáætlana og stjórn neyðaraðgerða.

Um nokkurt árabil hafa norrænar stofnanir á sviði landmælinga og kortagerðar annars vegar og á sviði almannavarna hins vegar haft með sér samstarf þar sem fjallað er um notkun landfræðilegra upplýsinga við gerð viðbragðsáætlana og við stjórn neyðaraðgerða. Markmiðið með þessu samstarfi er að deila reynslu milli landa, miðla þekkingu á viðfangsefnum og verkferlum milli þessara tveggja geira auk þess að stuðla að samræmingu eftir því sem kostur er. Nú í nóvember kom hópurinn saman til fundar hér í Reykjavík. Þar voru fulltrúar frá Lantmäteriverket og Myndigheten för samhällskydd och beredskap í Svíþjóð, innanríkisráðuneytinu og Lantmäteriverket í Finnlandi, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap í Noregi auk Landmælinga Íslands og almannavarnadeild ríkislögreglustjóra.

Samráðshópurinn í Björgunarmiðstöðinni Skógarhlíð, talið frá vinstri: Kaj Lundell Finnlandi, Ágúst Gunnar Gylfason, Janne Koivukoski Finnlandi, Karen Lie Noregi, Tore Eriksson og Helene Hægglund Svíþjóð, Gunnar H. Kristinsson og Peter Wasström Svíþjóð. (Mynd: Peter Wasström)

Mótvægisáðgerðir vegna stóráfalla.

Sameinuðu þjóðirnar (UNISDR) tileinka fyrsta miðvikudegi í október mótvægisáðgerðum vegna stóráfalla og náttúruhamfara. Að þessu sinni voru það heilbrigðismálin sem voru í brennidepli og mikilvægi trausta sjúkrastofnana þegar bjarga þarf mannlífum og veita slösuðum skjól eftir hamfarir og hörmungar. Heilbrigðisstofnanir eru með mikilvægustu stofnunum samfélagsins í stóráföllum og áriðandi að áfallaþol þeirra sé tryggt og viðbragðsáætlanir uppfærðar og til staðar.

Draga má verulega úr afleiðingum náttúruhamfara með aðgerðum sem miða að því að hafa trausta byggingarstaðla, sem auka öryggi í jarðskjálftum, að skipulag og landnotkun taki tillit til náttúruvár, að virkni viðvörunarkerfa verði aukið, að hafa tilbúna viðbragðs- og rýmingaráætlanir við þeim hættum sem ógna lífi og heilsu okkar, umhverfi og eignum. En umfram allt að fræðsla og upplýsingar um þessar hættur verði miðlað til almennings um það hvernig hægt er að bregðast við í áföllum.

Fundur almannavarnadeildar og Landspítala þann 9. Desember

Starfsmenn almannavarnadeildar og embætti s sóttvarnalæknis funduðu með fulltrúum Landspítala þann 9. desember. Þar var farið yfir viðbrögð Landspítalans vegna álags á allar deildir af völdum influensufaraldurs í október síðastliðinn. Sagt var frá virkjun viðbragðsáætlana innan Landspítala, upplýsingaflæði, bólusetningarátaki starfsfólks og álagi á einstakar deildir. Einnig var farið yfir þann lærdóm sem draga mátti af því ástandi sem skapaðist þegar svona margir liggja á gjörgæslu á sama tíma og aðrar deildir eru einnig undir miklu álagi. Fundurinn var gagnlegur og hann veitti starfsmönnum almannavarnadeildar góða innsýn í það mikilvæga starf sem innt er af hendi á Landspítalanum.

Fræðslufundir með áhöfn heilbrigðisstarfsmanna í SST.

Áhöfn heilbrigðisstarfsmanna í Samhæfingarstöðinni hittist einu sinni í mánuði yfir vetrartímann á stuttum fræðslufundum. Leitast er við að hafa fræðsluna stutta og verkefnamiðaða. Á þessu ári var meðal annars boðið upp á kynningu á starfsemi Neyðarlínunnar, kynningu á starfi kennslanefndar, sagt var frá niðurstöðum áhættuskoðunar í lögregluumdæmum og farið yfir helstu verkefni viðbragðsaðila eftir Suðurlandsskjálftana árið 2008. Á árinu voru samtals haldin sjö fræðsluerindi fyrir þennan hóp og ein stutt æfing sem var sniðin sérstaklega fyrir verkefni þessa hóps í SST. Þá tók áhöfnin þátt í tveimur stærri æfingum ásamt öðrum áhafnar meðlimum.

Vísindamannaráð almanna- og almannavarna

Vísindamannaráð kom saman á venjubundinn haustfund 5. október. Vísindamannaráðið kemur saman vor og haust til að fara yfir þróun mála varðandi þau eldfjöll sem eru vöktuð auk jarðskjálftavirkni og ýmissa annarra þátta í náttúrunni. Samsetning ráðsins er breytileg eftir því hvaða viðfangsefni er verið að fjalla um en að jafnaði sitja þar vísindamenn frá Jarðvísindastofnun Háskólans og Veðurstofu Íslands. Að auki sitja þar gjarnan vísindamenn frá stofnunum og fyrirtækjum svo sem Íslenskum orkurannsóknnum, Náttúrufræðistofnun Íslands, Vegagerðinni, Siglingamálastofnun, Rannsóknarmiðstöð í jarðskjálftaverkfræði og fyrirtækjum í orkugeiranum.

Forseti Íslands í Samhæfingarstöðinni.

Dagana 12-17. október stóð yfir Rauða kross vikan. Markmiðið með vikunni var að safna sérstökum sjálfbóðaliðum til aðstoðar á tímum áfalla. Hluti af dagskrá vikunnar var að forseti Íslands, hr. Ólafur Ragnar Grímsson, kynnti sér starfsemi Samhæfingarstöðvarinnar í Skógarhlíð en frá Rauða krossinum kemur hluti af áhöfn stöðvarinnar. Með í för voru Anna Stefánsdóttir, formaður Rauða kross Íslands og Jón Brynjar Birgisson, verkefnisstjóri. Ágúst Gunnar Gylfason, frá almannavarnadeild ríkislögreglustjórans tók á móti gestunum og fræddi þá um starfsemi stöðvarinnar.

Jón Brynjar Birgisson, Ólafur Ragnar Grímsson forseti Íslands, Anna Stefánsdóttir (Mynd: Rögnvaldur Ólafsson)

Ráðstefna um náttúruöflin og björgunarmenn.

Í tilefni 40 ára afmælis Hjálparsevitar skáta Garðabæ, var haldin ráðstefna 21. nóvember, um náttúruöflin á Íslandi og hvernig björgunaraðilar geta búið sig undir hjálparstarf á hamfarasvæðum. Yfirskrift ráðstefnunnar var „Þá neyðin er stærst er hjálpin næst“. Dagskrá ráðstefnunnar var mjög metnaðarfull og voru sérfræðingar fengnir til að fjalla um náttúruvá hér á landi eins og eldgos, jarðskjálfta, óveður og snjóflóð. Einnig var fjallað um náttúruhamfarir erlendis. Á vegum almannavarnadeildarinnar fór Víðir Reynisson yfir reynslu undanfarinna ára þegar brugðist hefur verið við hamförum og hver þróunin hefur verið.

Námskeið á vegum Evrópusambandsins

Evrópusambandið stendur fyrir umfangsmikilli fræðsludagskrá á sviði almannavarna. Tveir fulltrúar úr íslensku alþjóðabjörgunarsveitinni sóttu viku langt námskeið í Danmörku nýlega. Á námskeiðinu var fjallað um almannavarnaskipulag Evrópusambandsins og hvernig skipulag aðstoðar í hamförum á milli landa er sett upp og skipt í staðlaðar einingar til að auðvelda ákvarðanatöku þannig að það land sem óskar aðstoðar geti auðveldlega áttað sig á hverskonar aðstoð er í boði.

Hekla og Katla vaktaðar með vefmyndavélum.

Þann 15. desember var opnuð hjá Ríkisútvarpinu ný vefmyndavél á Búrfelli sem sýnir beint frá eldfjallinu Heklu (1490 m). Búrfell er 700 m hátt fjall rétt ofan við Búrfellsvirkjun í Rangárvallasýslu um 12 km frá Heklu. Þá eru bæði Hekla og Katla vaktaðar á þennan hátt, en um nokkura ára skeið hefur vefmyndavél verið beint að Kötlu, í Mýrdalsjökli, af Háfelli, 9 km austur af Vík í Mýrdal, rétt ofan við þjóðveginn í tæplega 300 m hæð. Katla hefur gosið að meðaltali tvisvar á öld og gaus síðast árið 1918 en síðustu gos í Heklu voru 1947-48, 1970, 1980-81, 1991 og svo árið 2000. Bæði eldfjöllin eru talin vera komin á tíma.

